



# Okoljska izjava za leto 2025

Julij 2026

Izdaja 2

 NOVARTIS

[www.novartis.si](http://www.novartis.si)



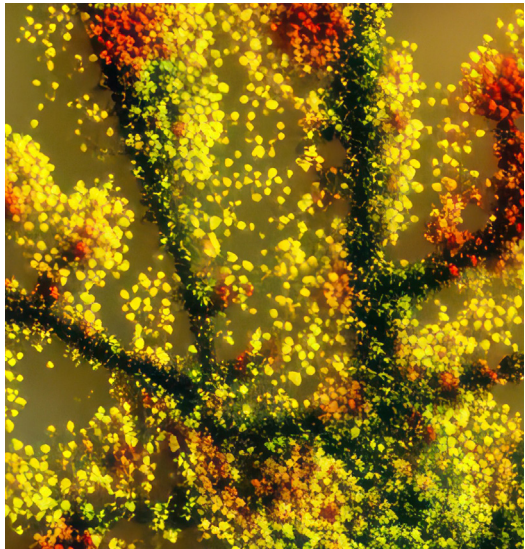
# Kazalo

|    |                                                       |    |                                                                     |    |
|----|-------------------------------------------------------|----|---------------------------------------------------------------------|----|
| 1. | Predstavitev podjetja                                 | 4  | 3.3 Učinkovita raba vode                                            | 18 |
|    | 1.1 Poslovanje v letu 2025                            | 5  | 3.4 Učinkovitost rabe vode                                          | 19 |
| 2. | Sistem ravnanja z okoljem                             | 6  | 3.5 Poraba vode za posamezno lokacijo                               | 19 |
|    | 2.1 Okoljski cilji in vidiki                          | 9  | 3.6 Nastajanje odpadkov                                             | 20 |
|    | 2.2 Skladnost                                         | 10 | 3.7 Biotska raznovrstnost                                           | 21 |
|    | 2.3 Okviri poročanja                                  | 12 | 3.8 Emisije v zrak                                                  | 22 |
|    |                                                       |    | 3.8.1 Toplogredni plini                                             | 22 |
|    |                                                       |    | 3.8.2 Emisije snovi v zrak (SO <sub>x</sub> , NO <sub>x</sub> ,...) | 26 |
| 3. | Kazalniki uspešnosti                                  | 13 | 3.9 Emisije v vode                                                  | 26 |
|    | 3.1 Raba energije                                     | 13 | 3.10 Emisije hrupa v okolje                                         | 27 |
|    | 3.1.1 Skupna raba energije v MWh po letih             | 13 | 3.11 Varstvo tal                                                    | 27 |
|    | 3.1.2 Raba energije v MWh po energentih v l.2025      | 14 |                                                                     |    |
|    | 3.1.3 Poraba energije po lokacijah                    | 16 | 4. Obvladovanje izrednih razmer                                     | 28 |
|    | 3.1.4 Energetska učinkovitost                         | 17 |                                                                     |    |
|    | 3.1.5 Projekti in aktivnosti učinkovite rabe energije | 17 | 5. Izjava okoljskega preveritelja                                   | 29 |
|    | 3.2 Uporaba materialov                                | 18 |                                                                     |    |



Slika desno: Novartis arhiv

Naslovnica: Novartis arhiv





# 1. Predstavitev podjetja

V Novartisu v Sloveniji razvijamo, proizvajamo in tržimo inovativna zdravila. S svojimi izkušnjami, znanjem in kakovostjo smo pomemben del Novartisa. V različnih fazah razvoja, proizvodnje in storitev podpiramo polovico Novartisovih strateško najpomembnejših inovativnih zdravil.

Smo prvo farmacevtsko podjetje z razvojem in proizvodnjo inovativnih zdravil v zgodovini slovenske farmacevtske industrije.

Z naprednimi tehnologijami razvijamo in proizvajamo inovativna zdravila za obvladovanje bolezni, pri katerih še vedno obstaja velika potreba po novih možnostih zdravljenja. Pri tem se osredotočamo na štiri ključna terapevtska področja:

-  kardiovaskularne, ledvične in presnovne bolezni;
-  onkologija;
-  imunologija in nevroznanost.

Smo med največjimi ponudniki inovativnih zdravil na domačem trgu in pomemben partner slovenskega zdravstva. Delujemo na dveh lokacijah – v Ljubljani in Mengšu. Skupaj zaposlujeemo več kot 4.000 sodelavcev.

Veliko sredstev namenjamo razvoju in raziskavam ter najsodobnejši proizvodnji, saj so to osnove našega delovanja. Verjamemo v naraščajoči pomen inovacij, ki temeljijo na znanstvenih dognanjih ter utirajo poti do naprednih terapij in povečujejo dostopnost zdravljenja. Na poti do novih odkritij se povezujemo z znanstvenoraziskovalnimi institucijami v Sloveniji in svetu.

Opolnomočenje zaposlenih, inovacije, operativna odličnost, podatki in digitalna tehnologija ter utrditev zaupanja v družbi so naše strateške prioritete.

Novartis v Sloveniji je pomembno prispeval k uspešnemu poslovanju skupine Novartis v letu 2025, saj smo v Sloveniji podpirali dejavnosti za številne ključne blagovne znamke in zagotavljali pomemben delež izdelkov iz slovenskih proizvodnih obratov za trge po vsem svetu. Znanje, kompetence in agilnost slovenske organizacije so omogočili uvajanje novih tehnologij, številne prenose izdelkov in ustrezno rast obsega proizvodnje.

Še naprej sledimo korporativni zavezi, da ohranimo visoko stopnjo zakonske skladnosti na področju varnosti pri delu in kakovosti ter podpiramo cilje okoljskega trajnostnega razvoja. V družbi Novartis smo v letu 2025 izvedli več kot 20 pobud za energetske učinkovitost in program zelene mobilnosti. Več pobud na različnih področjih bo podprlo naše načrte za okoljsko trajnost, da bi do leta 2040 dosegli status »neto ničelne« emisije in nevtralnost pri porabi vode ter do leta 2030 zmanjšali odstranjevanje odpadkov za 30 % (na podlagi izhodišča iz leta 2022).

Sistem EMAS je vpeljan na lokacijah v Ljubljani in Mengšu.



Storitve za podporo poslovanju



Razvoj



Proizvodne dejavnosti

## 1.1 Poslovanje v letu 2025

|                                           | 31. 12. 2023 | 31. 12. 2024 | 31. 12. 2025 | Razmerje 25/24 |
|-------------------------------------------|--------------|--------------|--------------|----------------|
| Število zaposlenih                        | 3.608        | 3.884        | 4.242        | +9 %           |
| Lokacija Ljubljana                        | 2.097        | 2.235        | 2.504        | +12 %          |
| Lokacija Mengeš                           | 1.148        | 1571         | 1.660        | +6 %           |
| Slovenj Gradec (najeti poslovni prostori) | 60           | 70           | 71           | +1 %           |
| Najeta skladišča                          | 3            | 8            | 7            | -12 %          |
| Čist prihodki od prodaje (v mio. EUR)     | 324,06       | 669,65       | 883,31       | +32 %          |

### Kartica podjetja



|                                                        |                                                                                          |
|--------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|
| Naziv podjetja:                                        | Novartis farmacevtska proizvodnja d.o.o.                                                 |
| Sedež podjetja:                                        | Verovškova ulica 57, 1000 Ljubljana                                                      |
| Industrija:                                            | Farmacevtska industrija – inovativna zdravila                                            |
| Novartis d. o. o. je v 100-% lasti skupine Novartis AG |                                                                                          |
| Matična številka:                                      | 9186409000                                                                               |
| Standardna klasifikacija dejavnosti (NACE):            | 21.200 proizvodnja farmacevtskih preparatov,<br>21.100 proizvodnja farmacevtskih surovin |
| Telefon:                                               | +386 1 580 33 33                                                                         |
| E-pošta:                                               | <a href="mailto:info.slo@novartis.com">info.slo@novartis.com</a>                         |

## 2. Sistem ravnanja z okoljem

Novartis ima uveljavljen sistem vodenja zdravja, varnosti in okolja (ZVO), ki je skladen z mednarodnimi standardi ISO 14001:2015 (sistem ravnanja z okoljem) in ISO 45001:2018 (sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu). Vpeljan je tudi sistem EMAS, skladen z Uredbo ES 1221/2009.

Sistem temelji na načelih odgovornega poslovanja in je vgrajen v vse poslovne procese podjetja. Njegov namen je zagotavljanje varnega, zdravega in okolju prijaznega delovnega okolja ter trajnostnega razvoja podjetja.

Navedeni standardi in sistemi so vpeljeni na lokacijah Ljubljana, Verovškova ulica 57 in Mengeš, Kolodvorska cesta 27, kjer potekajo dejavnosti »Razvoj, proizvodnja in promet zdravil za humano uporabo, farmacevtskih učinkovin, medicinskih pripomočkov in veterinarskih izdelkov«.

Sistem vodenja ZVO je strukturiran po modelu PDCA (Plan–Do–Check–Act) in vključuje 15 ključnih elementov, kot so:

- vodenje in zavezanost vodstva,
- načrtovanje ciljev in obvladovanje tveganj,
- operativno izvajanje in podpora,
- spremljanje, merjenje in poročanje,
- notranje presoje in vodstveni pregledi,
- korektivni in preventivni ukrepi.

Sistem vključuje tudi jasno določene vloge in odgovornosti vseh deležnikov – od posloводства do posameznih strokovnih sodelavcev in zunanjih izvajalcev.

Okoljska politika je stopila v veljavo z 9. septembrom 2024 in temelji na naslednjih načelih ter je objavljena na spletni strani <https://www.novartis.com/si-sl/>:

- Zmanjševanje vplivov na okolje skozi celoten življenjski cikel izdelkov in storitev.
- Skladnost z zakonodajo in internimi standardi, pri čemer se vedno upoštevajo strožje zahteve.
- Trajnostna raba virov z zmanjševanjem porabe energije, vode in surovin.
- Zmanjševanje emisij in odpadkov, vključno z ogljičnim, plastičnim in vodnim odtisom.
- Spodbujanje okoljske odgovornosti pri dobaviteljih in pogodbenih partnerjih.
- Javno in pregledno poročanje o okoljskih rezultatih in ciljih.



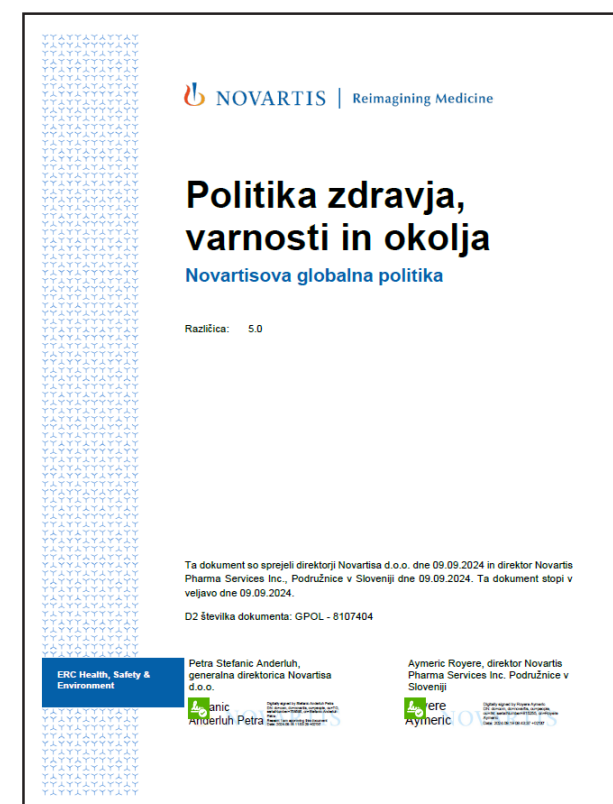
Novartis se zavzema za naslednja načela, ki so bistvena za delovanje ZVO.

### Varovanje zdravja in varnosti naših sodelavcev z naslednjimi dejavnostmi:

- Spodbujanjem in promocijo izvajanja programov za ohranjanje in izboljševanje telesnega in duševnega zdravja ter zagotavljanjem socialnega blagostanja naših sodelavcev in izvajalcev.
- Zagotavljanjem varnih delovnih pogojev za naše sodelavce, izvajalce in tretje osebe zaradi zaščite pred morebitnimi nevarnostmi za zdravje in poškodbami.
- Izvedbo ocen tveganja pred izvajanjem morebitnega nevarnega dela. Po potrebi je potrebno sprejeti ustrezne zaščitne ukrepe, da se zagotovi varno izvajanje dela.

### Izpolnjevanje lokalnih zakonov in predpisov ter skladnosti z notranjimi zahtevami z naslednjimi dejavnostmi:

- Vzpostavitev Novartisovega sistema upravljanja ZVO in podpornih dokumentov ter rednim izvajanjem revizij, pregledov in samoinšpekcijskih pregledov, da se zagotovi tako skladnost z notranjimi zahtevami kot tudi skladnost z veljavnimi lokalnimi zakoni in predpisi.



- Izpolnjevanjem notranjih in zunanjih zahtev kot delom naše kulture. K temu se vzpodbuja z mehanizmi komunikacije in odgovornosti.
- Razvijanjem kulture podjetja, v skladu s katero veljajo varovanje zdravja, varnost vseh sodelujočih pri delu in varovanje okolja za temeljne vrednote.
- Sodelovanjem med podjetji za izmenjavo najboljših praks.

### Varovanje okolja z naslednjimi dejavnostmi:

- Izvajanjem in vzdrževanjem postopkov, ki zagotavljajo skladnost z ustreznimi okoljskimi predpisi in notranjimi zahtevami.
- Ukrepanjem v podporo zmanjšanju okoljskega vpliva našega podjetja in delovnih mest na okolje, s prizadevanjem za ogljično nevtralnost.
- Zagotavljanjem podpore pobudam za zmanjšanje ogljičnega odtisa, količine odpadkov, porabe energije in porabe vode na naših delovnih mestih in v dobavni verigi.

### Upoštevanje vpliva ZVO na razvoj proizvodov, procesov in tehnologij z naslednjimi dejavnostmi:

- Zagotavljanjem, da so vidiki ZVO že v zgodnji fazi vključeni v projekte razvoja proizvodov in procesov, javnih naročil, proizvodnje in kapitalskih naložb.
- Izvajanjem strokovnih znanstvenih ocen ter upoštevanjem ZVO in poslovnih koristi ter inovacijskih tveganj na strukturiran, znanstven in pregleden način.
- Vključevanjem zelene kemije v procese razvoja proizvodov in vključevanjem trajnostne embalaže v postopke oblikovanja embalaže kot bistvenima elementoma delovnih nalog.

### Izgradnja mreže odgovornih poslovnih partnerjev z naslednjimi dejavnostmi:

- Določanjem zahtev za dobavitelje, da izpolnjujejo zahteve ZVO, ki so navedene v našem Kodeksu za tretje stranke [2] in Smernicah za upravljanje s tveganji zunanjih partnerjev (TPRM) [3].
- Spodbujanjem dobrih praks upravljanja ZVO pri naših partnerjih v dobavni verigi in po potrebi sodelovanje z njimi na področju ZVO.
- Določanjem zahtev glede okoljsko odgovornih dobaviteljev, blaga in storitev, pridobljenih z našimi postopki javnega naročanja.
- Sodelovanjem z dobavitelji, ki dosegajo zakonske zahteve glede skladnosti in aktivno zmanjšujejo vpliv svojih dejavnosti na okolje.
- Dajanjem prednosti dobaviteljem, ki pri svojem delu zmanjšujejo vpliv na okolje in stremijo k trajnostnemu razvoju.
- Izvajanjem revizij dobaviteljev na podlagi tveganja za zagotovitev skladnosti s TPRM in dobro industrijsko prakso.





Nenehno izboljševanje naših sistemov upravljanja ZVO in uspešnosti z naslednjimi dejavnostmi:

- Merjenjem uspešnosti doseganja ciljev ZVO na letni ravni
- Izkušnjami, pridobljenimi na podlagi incidentov in dogodkov, ter izvajanjem ukrepov za preprečevanje ponovitev, vključno z incidenti in dogodki zunaj Novartisa, kjer je to primerno.
- Zagotavljanjem kompetentnosti ZVO z ustreznim zaposlovanjem, usposabljanjem in razvojem.

Transparentno komuniciranje z naslednjimi dejavnostmi:

- Odkrito in celostno izmenjavo rezultatov ZVO prek notranjih in zunanjih komunikacijskih kanalov.
- Poročanjem o uspešnosti ZVO v skladu z mednarodnimi standardi javnega poročanja.
- Proaktivnim sodelovanjem z notranjimi in zunanjimi deležniki, vključno z lokalnimi skupnostmi, ter pridobivanjem povratnih informacij o zadevah ZVO.

Vključevanje vseh sodelavcev z namenom zagotavljanja podpore načelom ZVO z naslednjimi dejavnostmi:

- Razumevanjem lokalnih zahtev ZVO, dokončanjem vseh dodeljenih usposabljanj in sledenjem zahtevam.
- Poročanjem o vseh incidentih ZVO/nevarnih delovnih pogojih.
- Upoštevanjem načel varnosti in skladnosti pri opravljanju dela.
- Sodelovanjem v ustreznih postopkih ugotavljanja nevarnosti v okviru ZVO in ocenjevanjem tveganj, pomembnih za njihove naloge na delovnih mestih.
- Skrbjo za sodelavce in etično skladnim poročanjem v primeru opaženih nevarnih delovnih praks ali nevarnih delovnih pogojev.
- Natančnim poročanjem ključnih kazalnikov uspešnosti ZVO.
- Zgodnjim ukrepanjem, če pride do odstopanj.
- Delom na okolju odgovoren način za podporo Novartisu pri doseganju ciljev okoljske trajnosti.

Politika se udejanja prek naslednjih mehanizmov:

- Vzpostavitev ciljev in akcijskih planov v okviru letnega načrta ZVO, ki vključuje merljive kazalnike uspešnosti (KPI).
- Izvajanje notranjih in zunanjih presoj, vključno z zakonodajnimi in prostovoljnimi (npr. EMAS).
- Uporaba sistema Enablon, ki omogoča spremljanje tveganj, ukrepov in zakonodaje ter poročanje.
- Usposabljanje zaposlenih.
- Komunikacija z deležniki, vključno z lokalnimi skupnostmi.
- Vključevanje okoljskih vidikov v razvoj izdelkov, procesov in investicij že v zgodnjih fazah načrtovanja.

Organizacijska struktura ZVO v podjetju Novartis Slovenija

Organizacijo ZVO v NVS predstavljajo:

- ZVO Novartis Slovenija, ki formalno sodi pod enoto Trdni izdelki Ljubljana (v nadaljevanju: ZVO Slovenija)
- ZVO v proizvodnih in razvojnih enotah (v nadaljevanju: ZVO proizvodne/razvojne enote)
- Globalne službe ZVO (v nadaljevanju: globalni ZVO)

Organizacija ZVO zagotavlja podporo vsem enotam družbe NVS v Sloveniji. Vsaka organizacijska enota v Novartisu ima določenega strokovnega sodelavca ZVO (vodja ZVO proizvodne/razvojne enote, pooblaščen oseba ZVO ali drug strokovni sodelavec ZVO), ki zagotavlja direktno podporo enoti na področju ZVO.

Organizacija ZVO Novartis Slovenija obvladuje sistem vodenja in skladnosti v družbi Novartis d. o. o. ter zagotavlja podporo vsem enotam družbe NVS v Sloveniji.

Odgovornosti direktorja(-ice) Trdnih izdelkov Ljubljana, ki ga (jo) imenuje poslovodstvo, so predvsem vzpostavitev organiziranosti enote ZVO, zagotavljanje kadrovskih in finančnih virov, sprejemanje internih aktov in požarnih redov, imenovanje pooblaščen oseb za posamezna področja ZVO ter zastopanje družbe v javnosti in uradnih postopkih

Vodja ZVO Novartis Slovenija je odgovoren predvsem za zagotavljanje delovanja enote, obvladovanje sistema vodenja in skladnosti, pripravljanje letnih ciljev ter poročanje poslovodstvu.

Pooblaščen osebe so s sklepom poslovodstva imenovane za posamezna strokovna področja ZVO, in sicer so naslednje: skrbnik varstva okolja, pooblaščen oseba za varnost in zdravje pri delu (VZD), strokovni delavci za varnost in zdravje pri delu (VZD), pooblaščen oseba za kemijsko varnost, pooblaščen oseba za protieksplozijsko zaščito (Ex), pooblaščen oseba za prevoz nevarnega blaga (ADR), pooblaščen oseba za varstvo pred požarom (VPP), pooblaščen oseba za biološko varnost, pooblaščen oseba za varstvo pred ionizirajočim sevanjem in pooblaščen oseba za učinkovito energetska poslovanje. Njihove odgovornosti so predvsem skrb za skladnost strokovnega področja z zakonodajo, standardi in internimi zahtevami Novartisa, načrtovanje, usklajevanje in izvajanje internih ter zunanjih presoj, zastopanje družbe v vseh uradnih postopkih glede na področje, izvedba, svetovanje in nudenje strokovne pomoči pri izvajanju preventivnih ukrepov na lokacijah ter obveščanje vodstva o prepoznanih tveganjih in priložnostih.

2.1 Okoljski cilji in vidiki

V organizaciji sistematično razvijamo in izvajamo strategije za trajnostno upravljanje zdravja, varnosti in okoljskih vidikov. Naš pristop temelji na strukturiranem načrtovanju, jasni opredelitvi ciljev ter rednem spremljanju napredka. Ključni elementi vključujejo:

- postavitev kvantificiranih ciljev na vseh ravneh delovanja,
- pripravo izvedbenih načrtov z jasno določenimi koraki in odgovornostmi,
- dolgoročno strateško usmerjanje na področju trajnosti,
- vključevanje okoljskih in varnostnih ciljev v poslovne procese in odločanje.

Poseben poudarek namenjamo odgovorni rabi naravnih virov, zmanjševanju vplivov na podnebje in obvladovanju okoljskih obremenitev skozi celoten življenjski cikel izdelkov in storitev. Naše zaveze izhajajo iz zakonodajnih zahtev, notranjih standardov in etičnih načel, ki jih dosledno upoštevamo pri oblikovanju ciljev.

Cilji so oblikovani na podlagi strateških usmeritev, analiz ključnih vplivov, pričakovanj deležnikov in razpoložljivih virov. Razlikujejo se glede na lokacijo in naravo proizvodnih procesov, kar omogoča prilagojeno obvladovanje pomembnih okoljskih vidikov, ki so prepoznani v Novartis d. o. o. in vključujejo neposredne vplive, kot so poraba energije, izpusti toplogrednih plinov, emisije v vodo, mikroonesnaževala v odpadni vodi in ravnanje z odpadki.

Posredni vidiki izhajajo iz dejavnosti dobaviteljev in pogodbenih izvajalcev ter vključujejo vplive iz oskrbne verige, gradbene

posege in omejen vpliv na uporabo izdelkov ob koncu njihove življenjske dobe.

Vsi pomembni vidiki so zbrani v registru okoljskih vidikov, imenovanem »Risk Portfolio«, ki se revidira vsaj enkrat letno ali pa ob večjih spremembah. Ocenjeni so po metodologiji ocenjevanja možnega vpliva na: ljudi, okolje, finance, delovanje podjetja, zakonsko skladnost in ugled podjetja, in sicer glede na možne posledice.

Odgovornost za potrjevanje ciljev je razdeljena med vodstvene strukture, pri čemer se napredek redno spremlja na organizacijski ravni. Podatki se zbirajo in obdelujejo v namenskih informacijskih sistemih, kar omogoča transparentno poročanje in stalno izboljševanje učinkovitosti.

Z vključevanjem zaposlenih, odprto komunikacijo in rednim vrednotenjem uspešnosti gradimo kulturo odgovornosti ter prispevamo k trajnostnemu razvoju in varnemu delovnemu okolju.

Okoljske vidike se upošteva že pri sprejemanju poslovnih odločitev, saj zajemajo celoten življenjski cikel dejavnosti, izdelkov in storitev. Vključujejo tudi vplive, ki izhajajo iz povezav podjetja s tretjimi osebami. Upravljanje okoljskih vidikov temelji na analizi tveganj, notranjih presojah, pritožbah in skorajšnjih dogodkih ter se izvaja v skladu z globalnimi merili za ocenjevanje tveganj.

Kot organizacija zasledujemo cilje matične družbe Novartis AG, prav tako pa imamo na lokalni ravni postavljene glavne cilje za leto **2025** v primerjavi s preteklim letom.

Ljubljana

| Področje | Kazalnik                                | Cilj  | Realizacija cilja | Realizacija v odstotkih |
|----------|-----------------------------------------|-------|-------------------|-------------------------|
| Okolje   | Zmanjšanje nastajanja odpadkov (t)      | +3 %  | Doseženo          | –7 %                    |
|          | Zmanjšanje rabe vode (m³)               | +22 % | Doseženo          | –4 %                    |
|          | Zmanjšanje CO <sub>2</sub> emisij (ton) | +5 %  | Doseženo          | –12 %                   |

Mengeš

| Področje | Kazalnik                                | Cilj  | Realizacija cilja | Realizacija v odstotkih |
|----------|-----------------------------------------|-------|-------------------|-------------------------|
| Okolje   | Zmanjšanje nastajanja odpadkov (t)      | –18 % | Ni doseženo*      | +15 %                   |
|          | Zmanjšanje rabe vode (m³)               | –9 %  | Ni doseženo*      | +3 %                    |
|          | Zmanjšanje CO <sub>2</sub> emisij (ton) | +8 %  | NI doseženo*      | +15 %                   |

\* V Mengšu sta zaradi dodatnih proizvodnih kapacitet v objektih B17, B25 in B60 ter bistveno višje stopnje izkoriščenosti procesa fermentacije posledično narasli poraba energije in vode ter nastala količina odpadkov in cilji niso bili doseženi.



Cilji 2026 za Ljubljano\*

| Področje | Kazalnik                              | Cilj  |
|----------|---------------------------------------|-------|
| Okolje   | Zmanjšanje nastajanja odpadkov (t)    | +10 % |
|          | Zmanjšanje rabe vode (m³)             | +34 % |
|          | Zmanjšanje CO <sub>2</sub> emisij (t) | +11 % |

\* Cilji za leto 2026 so pozitivni zaradi zagona novih proizvodnih objektov in linij, kar pomeni, da se absolutne vrednosti v primerjavi z letom 2025 povečajo.

Za izkazovanje izboljšanja okoljske uspešnosti so prikazani tudi specifični kazalniki, in sicer poraba vode, energije in nastajanje odpadkov na tisoč evrov čistih prihodkov. Na ta način je jasneje razvidno, da se okoljska uspešnost ohranja oziroma izboljšuje.

| leto  | Čisti prihodki od prodaje (k€) |
|-------|--------------------------------|
| 2023* | 324.061                        |
| 2024  | 669.652                        |
| 2025  | 883.309                        |

\* Podatki od 3. 7. 2023, z dnem poslovanja družbe Novartis d. o. o.

| Specifična poraba                         |                        | 2022 | 2023   | 2024   | 2025   |
|-------------------------------------------|------------------------|------|--------|--------|--------|
| Energija glede na čiste prihodke          | (MWh/k€)               | –    | 0,2238 | 0,2376 | 0,1913 |
| Voda glede na čiste prihodke              | (m³/k€)                | –    | 2,6219 | 2,5937 | 2,3629 |
| Izpusti CO <sub>2</sub> na čiste prihodke | (tCO <sub>2</sub> /k€) | –    | 0,0505 | 0,0511 | 0,0162 |
| Nastajanje odpadkov na čiste prihodke     | (t/k€)                 | –    | 0,015  | 0,009  | 0,010  |

2.2 Skladnost

Pri varovanju okolja upoštevamo veljavne slovenske in evropske predpise, mednarodne standarde ter interne smernice korporacije. V Sloveniji področje ureja zakonodaja, ki določa zahteve glede ravnanja z vodo in odpadno vodo, hrupom, odpadki, embalažo in odpadno embalažo, okoljskimi dajatvami, emisijami v zrak, svetlobnim onesnaževanjem in skladiščenjem nevarnih snovi.

Pri objavi novih zakonodajnih zahtev spremlja odgovorna oseba spremembe zakonodaje in o spremembi obvesti odgovorno osebo področja ZVO. Odgovorne osebe posameznega področja vodijo register ključne zakonodaje področja. Spremembe zakonodaje se obravnavajo v internem spletnem orodju, kjer se pripravijo akcijski načrti, v kolikor sprememba zakonodaje zahteva prilagoditev obratovanja podjetja. Register se redno posodablja, in sicer najmanj dvakrat letno. Naše lokacije so odgovorne za izvajanje ukrepov, kar se preverja tudi v okviru vodstvenih pregledov. V poročevalskem letu nismo prejeli nobene pritožbe s področja okolja.

V letu 2025 smo imeli 5 inšpekcijskih pregledov, od tega dva pregleda s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami na področju pregleda stanja zaklonišč ter tri preglede s področja

Cilji 2026 za Mengeš\*

| Področje | Kazalnik                              | Cilj  |
|----------|---------------------------------------|-------|
| Okolje   | Zmanjšanje nastajanja odpadkov (t)    | –2 %  |
|          | Zmanjšanje rabe vode (m³)             | +22 % |
|          | Zmanjšanje CO <sub>2</sub> emisij (t) | +10 % |

varstva okolja. Vsi inšpekcijski pregledi so bili ustavljeni. Prav tako smo v preteklem letu imeli zunanjo presojo kupca s področja emisij učinkovin v okolje. Spoštujemo in delujemo v skladu z zakonodajnimi zahtevami.

Za delovanje naših obratov imamo pridobljena naslednja dovoljenja:

- Čistopis izreka Okoljevarstvenega dovoljenja za lokacijo Ljubljana, št. 35447-25/2025-2570-14, z dne 16. 3. 2026
- Čistopis izreka Okoljevarstvenega dovoljenja (IED dovoljenje) za lokacijo Mengeš, št. 35432-138/2022-2550-33, z dne 10. 5. 2024
- Čistopis izreka Okoljevarstvenega dovoljenja (SEVESO dovoljenje) za lokacijo Mengeš, št. 35468-8/2022-2550-18, z dne 9. 10. 2023
- Vodno dovoljenje za odvzem vode iz javnega vodovoda za tehnološke namene za obe lokaciji, št. 35530-50/2023-3, z dne 27. 7. 2023
- Delno vodno dovoljenje za odvzem vode v tehnološke namene iz vodnjakov za lokacijo Mengeš, št. 35536-45/2012-5, z dne 19. 2. 2013

- Odločba o spremembi vodnega dovoljenja št. 35536-45/2012 z dne 19. 2. 2013 za lokacijo Mengeš, št. 35530-6/2023-2, z dne 8. 3. 2023
- Dovoljenje za izpuščanje toplogrednih plinov, št. 35485-57/2020-4, z dne 18. 12. 2020
- Odločba o spremembi dovoljenja za izpuščanje toplogrednih plinov, št. 35464-9/2023-2570-2, z dne 3. 7. 2023
- Odločba o oprostitvi plačila okoljske dajatve zaradi zgorevanja goriva, št. 35462-61/2024-2570-3, z dne 5. 12. 2024

Upravljanje sistema ravnanja z okoljem obsega zelo širok spekter zakonodaje, zato v nadaljevanju navajamo najpomembnejše zakonodajne akte:

- Energetski zakon EZ-2 (Uradni list RS, št. 38/24 in 47/25 – ZOE-E-A)
- Zakon o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20)
- Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 112/25)
- Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22, 18/23 – ZDU-IO, 78/23 – ZUNPEOVE, 23/24 in 21/25 – ZOPVOOV)
- Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 2/04 – ZZdr1-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15, 65/20, 35/23 – odl. US, 78/23 – ZUNPEOVE in 52/24 – odl. US)
- Podnebni zakon (Uradni list RS, št. 56/25)
- Uredba o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije (Uradni list RS, št. 68/22)
- Uredba o preprečevanju večjih nesreč in zmanjševanju njihovih posledic (Uradni list RS, št. 22/16, 44/22 – ZVO-2 in 50/23)
- Uredba o odpadkih (Uradni list RS, št. 77/22, 113/23 in 13/25)
- Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadne vode iz naprav za proizvodnjo farmacevtskih izdelkov in učinkovin (Uradni list RS, št. 94/07 in 44/22 – ZVO-2)
- Uredba o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja (Uradni list RS, št. 31/07, 70/08, 61/09, 50/13, 44/22 – ZVO-2, 48/22 in 45/25)
- Uredba o sežigalnicah odpadkov in napravah za sosežig odpadkov (Uradni list RS, št. 8/16, 116/21, 44/22 – ZVO-2, 45/25 in 322/26)

Lokacija Mengeš kot zavezanka IED (Direktiva o industrijskih emisijah) deluje v skladu z Uredbo o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije, in BAT zaključki, ki veljajo za

našo vrsto proizvodnje: CWW – skupni sistemi čiščenja/ravnanja z odpadnimi vodami in odpadnimi plini v kemičnem sektorju, WI – sežiganje odpadkov ter WGC – skupni sistemi ravnanja z odpadnimi plini in njihove obdelave v kemični industriji.

Strategija in pristop k sporočanju okoljskih tematik

Sporočanje okoljskih tematik je v Novartisu v Sloveniji sestavni del širše strategije enote Korporativnega komuniciranja, ki podpira poslovne cilje, krepi pripadnost zaposlenih in utrjuje ugled podjetja v domačem in mednarodnem prostoru. Vse aktivnosti načrtujemo in izvajamo v tesnem sodelovanju z vodstvom, enoto Zdravje, varnost in okolje (ZVO) ter drugimi relevantnimi enotami in strokovnjaki v podjetju.

Komunikacijske aktivnosti načrtujemo in izvajamo na dveh področjih – interno komuniciranje in komuniciranje z zunanjimi deležniki.

Interno komuniciranje

Okoljsko tematiko in širšo tematiko s področja ZVO sporočamo na različnih dogodkih in v sklopu internih pobud (npr. dejavnosti interesne skupine sodelavcev Green Team), na srečanjih s sodelavci in socialnimi partnerji, s pisno komunikacijo preko internih kanalov, kot so novice in članki na intranetu, obvestila v sklopu mesečnega novičnika Korporativnega komuniciranja, ki ga prejmejo vsi sodelavci, ter s priložnostnimi e-poštnimi sporočili vsem sodelavcem.

Komuniciranje v primeru kriznega dogodka

V Novartisu imamo uveljavljen jasen sistem odzivanja na različne oblike potencialnih ali dejanskih kriznih situacij in v sklopu tega tudi jasne usmeritve za področje komuniciranja z interno in eksterno javnostjo.

Za ustrezno pripravljenost vsako leto opravljamo izobraževanja in sodelujemo pri izvajanju vaj za primer različnih kriznih situacij, tudi takih, ki so povezane s področjem ZVO.





2.3 Okviri poročanja

Okoljska izjava je pripravljena v skladu z zahtevami sistema EMAS. Okoljska izjava je dostopna na Novartisovi spletni strani.

Novartis Slovenija redno poroča o trajnostnih kazalnikih tudi matični družbi Novartis AG. Tako so podatki, navedeni v tej izjavi, zajeti tudi v krovnih Novartisovih ESG kazalnikih, ki so objavljeni v letnem poročilu za skupino Novartis (poročilo je dosegljivo na strani: [Novartis Sustainability](#)).

Družba Novartis AG je v letu 2022 sklenila, da namerava oddeliti generično divizijo Sandoz v samostojno podjetje, svoje poslovanje pa osredotočiti na inovativna zdravila. V Sloveniji sta bili inovativna in generična divizija zelo prepleteni, in sicer skozi družbo Lek d. d., ki je bila takrat v lasti Novartis AG, zato je prišlo do njenega statusnega preoblikovanja.

Lek d. d. je 15. 12. 2022 z družbo Novartis d. o. o. sklenil Pogodbo o oddelitvi in prevzemu (»Pogodba o oddelitvi«), s katero se je del premoženja in obveznosti Leka prenesel na družbo Novartis d. o. o. (oddelitev), z veljavnostjo od vpisa oddelitve v slovenski sodni register, to je 3. 7. 2023.

Izjava vključuje podatke za leto 2022 in polovico leta 2023 za tiste kazalnike, pri katerih je bilo mogoče na podlagi razpoložljivih informacij in trendov iz preteklih obdobij izvesti ustrezno ekstrapolacijo. Ti podatki so predstavljeni kot simulacija, ki prikazuje stanje, kot bi veljalo v primeru, da bi do organizacijske oddelitve s prevzemom prišlo že s 1. januarjem 2022. Namen takšne predstavitve je omogočiti boljšo primerljivost in celovit vpogled v trende za ključne kazalnike. Zaradi navedenega je izhodiščno leto za spremljanje kazalnikov leto 2024.

3. Kazalniki uspešnosti



3.1 Raba energije

V letu 2025 je bila skupna poraba energije na ravni podjetja Novartis, ki vključuje dve enoti, Ljubljano in Mengeš, enaka **168.953 MWh** ali za **6,17 %** oz. **9.820 MWh** višja kot v letu 2024.

Emisije ogljikovega dioksida (CO<sub>2</sub>) v zrak so zaradi porabljene energije znašale **20.523 tCO<sub>2</sub>**.

Višja poraba energije v primerjavi z letom 2024 je posledica širitve proizvodnih kapacitet na obeh lokacijah.

Na obeh lokacijah so bili v letu 2025 pripravljeni in izvedeni številni projekti za dvig energetske učinkovitosti, s skupnim prihrankom 5.717 MWh energije.

3.1.1 Skupna raba energije v MWh po letih

V letu 2025 je Novartis v primerjavi z letom 2024 na lokaciji Ljubljana nekoliko zmanjšal porabo energije (-1,86 %). Na lokaciji Mengeš pa je povečal porabo energije (+11,82 %).

Tabela 1: Skupna raba energije

| Leto                                                           | Ljubljana | Mengeš    | Skupaj NVS SLO |
|----------------------------------------------------------------|-----------|-----------|----------------|
| 2022 MWh                                                       | 64.160    | 88.093    | 152.253        |
| 2023 MWh                                                       | 62.014    | 86.001    | 148.016        |
| 2024 MWh                                                       | 65.705    | 93.428    | 159.133        |
| 2025 MWh                                                       | 64.483    | 104.470   | 168.953        |
| * Razlika v porabi energije v primerjavi s preteklim letom v % | -1,86 %   | + 11,82 % | + 6,17 %       |

\* V Ljubljani je bila poraba energije v primerjavi s preteklim letom nižja predvsem zaradi nižje porabe tehnične pare, kar je posledica projektov in ukrepov na sistemu distribucije pare, ter porabe zemeljskega plina zaradi manjše proizvodnje, ki temelji na uporabi hlapnih organskih topil.  
\* V Mengšu sta zaradi dodatnih proizvodnih kapacitet v objektih B17, B25 in B60 ter bistveno višje stopnje izkoriščenosti procesa fermentacije posledično narasli poraba energije in vode ter nastala količina odpadkov.



Z izvedbo energetskih ukrepov, opisanih v tabeli 11 (ESP – Energetsko učinkoviti projekti), so bili cilji glede energetske učinkovitosti doseženi, kar pomeni, da je bila poraba energije zmanjšana za 3,3 %. To kaže na uspešno optimizacijo procesov, izboljšanje tehnologije ali uvedbo varčevalnih ukrepov.

Na lokaciji Ljubljana poraba energije zajema: električno energijo, zemeljski plin, tehnično paro in toplotno energijo.

Na lokaciji Mengeš poraba energije zajema: električno energijo, zemeljski plin in odpadna topila.

Tabela 2: Specifični kazalniki glede na čiste prihodke.

| Specifična poraba                         |                        | 2022 | 2023*  | 2024   | 2025   |
|-------------------------------------------|------------------------|------|--------|--------|--------|
| Energija glede na čiste prihodke          | (MWh/k€)               | –    | 0,2238 | 0,2376 | 0,1913 |
| Voda glede na čiste prihodke              | (m³/k€)                | –    | 2,6219 | 2,5937 | 2,3629 |
| Izpusti CO <sub>2</sub> na čiste prihodke | (tCO <sub>2</sub> /k€) | –    | 0,0505 | 0,0511 | 0,0162 |

\*Podatki od 3. 7. 2023

Povečana poraba energije je posledica **širitve proizvodnih kapacitet**, ki vključuje gradnjo in zagon novih proizvodnih objektov. Konkretno gre za objekta **B70 in B77 v Ljubljani**, povečanje proizvodnih kapacitet v objektih **B17, B25 in B60 ter povečanje fermentacijskih procesov v Mengšu**. Ti objekti predstavljajo dodatne energetske potrebe, saj vključujejo nove proizvodne linije, stroje, razsvetljavo, prezračevanje in druge podporne sisteme, ki povečujejo skupno porabo energije.

Čeprav so bili **energetski ukrepi uspešno izvedeni** in je bila **poraba energije iz tega segmenta zmanjšana**, se je **absolutna poraba energije povečala** zaradi večjega obsega proizvodnje in širjenja infrastrukture. To poudarja potrebo po **nadaljnjem spremljanju energetske učinkovitosti in dodatnih ukrepih**, s katerimi bi obvladovali rast porabe tudi v razmerah širjenja proizvodnje.

3.1.2 Raba energije v MWh po energentih v letu 2025

Med porabljenimi energenti, ki jih kupujemo na trgu, dosegata največji delež električna energija s 40,47 % ter zemeljski plin z 32,27 %. Specifična je lokacija Ljubljana, kjer poleg navedenih energentov dodatno kupujemo še tehnološko paro, ki predstavlja 15,92-% delež, in ogrevno vodo s 3,48-% deležem.

Na lokaciji Mengeš poleg zemeljskega plina za proizvodnjo pare v sosežigu uporabljamo tudi odpadna topila iz proizvodnje. Delež odpadnih topil v celotni porabi energentov predstavlja 7,86 %.

Delež električne energije iz obnovljivih virov (sončne energije) znaša na lokaciji Ljubljana 1,14 %, na lokaciji Mengeš pa 0,18 %. Skupni delež obnovljivih virov obeh lokacij znaša 0,59 %.

Slika 1: Porazdelitev porabe energije po energentih

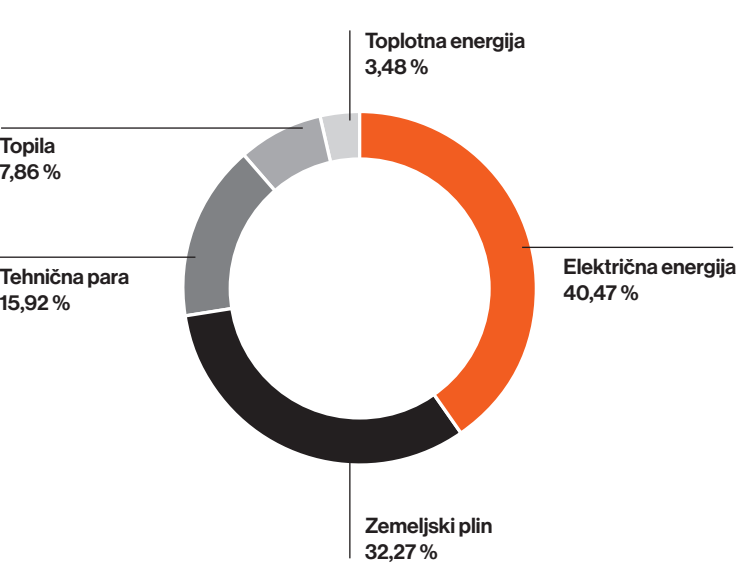


Tabela 4: Raba električne energije

| Leto                                                           | Ljubljana | Mengeš    | Skupaj NVS SLO |
|----------------------------------------------------------------|-----------|-----------|----------------|
| 2022 MWh                                                       | 24.479    | 32.256    | 56.736         |
| 2023 MWh                                                       | 25.261    | 32.327    | 57.588         |
| 2024 MWh                                                       | 28.048    | 35.189    | 63.238         |
| 2025 MWh                                                       | 29.417    | 38.961    | 68.378         |
| * Razlika v porabi energije v primerjavi s preteklim letom v % | + 4,88 %  | + 10,72 % | + 8,13 %       |

\* Povečana poraba energije je posledica povečanja proizvodnih kapacitet – v Ljubljani B70 (Aseptika Ljubljana) in B77 (prizidek pakirnice trdnih izdelkov), v Mengšu pa dodatnih proizvodnih kapacitet v objektih B17, B25 in B60 ter povečane količine fermentacijskih procesov.

Električna energija predstavlja glavni vir energije za pogon proizvodnje opreme, pripravo in distribucijo energetskih medijev za proizvodnjo (komprimiran zrak, hladilni mediji ...), razsvetljavo po objektih ter hlajenje neproizvodnih objektov.

Raba električne energije se je v primerjavi z letom prej povečala za 8,13 % zaradi znatno povečane proizvodnje in večjega števila zaposlenih.

Tabela 3: Skupna raba energije po energentih v letu 2025

| Energent MWh        | Ljubljana | Mengeš  | Skupaj NVS SLO | Delež v celoti NVS |
|---------------------|-----------|---------|----------------|--------------------|
| Električna energija | 29.417    | 38.961  | 68.378         | 40,47 %            |
| Zemeljski plin      | 2.298     | 52.225  | 54.534         | 32,27 %            |
| Tehnična para       | 26.891    | –       | 26.891         | 15,92 %            |
| Toplotna energija   | 5.877     | –       | 5.877          | 3,48 %             |
| Topila              | –         | 13.284  | 13.284         | 7,86 %             |
| Skupaj              | 64.483    | 104.470 | 168.953        | 100,00 %           |

Tabela 5: Raba zemeljskega plina

| Leto                                                           | Ljubljana | Mengeš    | Skupaj NVS SLO |
|----------------------------------------------------------------|-----------|-----------|----------------|
| 2022 MWh                                                       | 3.100     | 47.331    | 50.430         |
| 2023 MWh                                                       | 2.641     | 39.590    | 42.230         |
| 2024 MWh                                                       | 2.876     | 45.489    | 48.365         |
| 2025 MWh                                                       | 2.298     | 52.225    | 54.523         |
| * Razlika v porabi energije v primerjavi s preteklim letom v % | –20,10 %  | + 14,81 % | + 12,73 %      |

\* Manjša poraba plina na lokaciji Ljubljana je posledica manjše proizvodnje, ki temelji na uporabi hlapnih organskih topil.  
\* V Mengšu je povečana poraba plina posledica dodatnih proizvodnih kapacitet v objektih B17, B25 in B60 ter povečane količine fermentacijskih procesov.



Tabela 6: Raba industrijske pare

| Leto                                                           | Ljubljana | Mengeš | Skupaj NVS SLO |
|----------------------------------------------------------------|-----------|--------|----------------|
| 2022 MWh                                                       | 32.368    | N/A    | 32.368         |
| 2023 MWh                                                       | 29.705    | N/A    | 29.705         |
| 2024 MWh                                                       | 30.009    | N/A    | 30.009         |
| 2025 MWh                                                       | 26.891    | N/A    | 26.891         |
| * Razlika v porabi energije v primerjavi s preteklim letom v % | -10,39 %  | N/A    | -10,39 %       |

\* Manjša poraba industrijske pare je posledica projektov in ukrepov na sistemu distribucije pare.

Tabela 7: Raba toplotne energije

| Leto                                                           | Ljubljana | Mengeš | Skupaj NVS SLO |
|----------------------------------------------------------------|-----------|--------|----------------|
| 2022 MWh                                                       | 4.213     | N/A    | 4.213          |
| 2023 MWh                                                       | 4.408     | N/A    | 4.408          |
| 2024 MWh                                                       | 4.772     | N/A    | 4.772          |
| 2025 MWh                                                       | 5.877     | N/A    | 5.877          |
| * Razlika v porabi energije v primerjavi s preteklim letom v % | + 23,17 % | N/A    | + 23,17 %      |

\* Povečana poraba toplotne energije je posledica povečanja proizvodnih kapacitet – novih proizvodnih objektov v Ljubljani B70 (Aseptika Ljubljana).

Tabela 8: Raba odpadnih organskih topil

| Leto                                                           | Ljubljana | Mengeš   | Skupaj NVS SLO |
|----------------------------------------------------------------|-----------|----------|----------------|
| 2022 MWh                                                       | N/A       | 8.506    | 8.506          |
| 2023 MWh                                                       | N/A       | 14.084   | 14.084         |
| 2024 MWh                                                       | N/A       | 12.750   | 12.750         |
| 2025 MWh                                                       | N/A       | 13.284   | 13.284         |
| * Razlika v porabi energije v primerjavi s preteklim letom v % | N/A       | + 4,19 % | + 4,19 %       |

\* V letu 2025 je bilo na razpolago več odpadnih topil kot v preteklem letu.

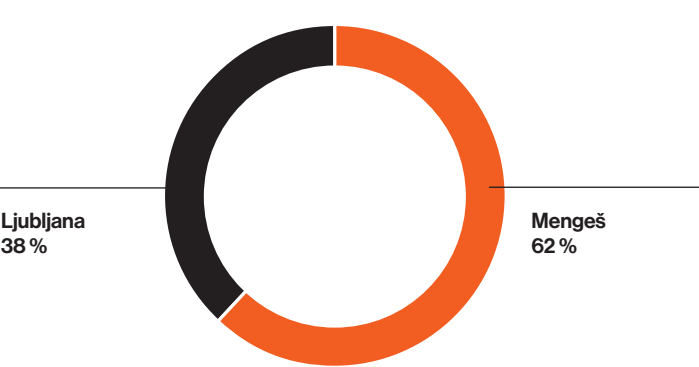
Z uporabo odpadnih topil za namen pridobivanja pare zmanjšujemo potrebe po primarnem viru (zemeljski plin).

3.1.3 Poraba energije po lokacijah

Tabela 9: Raba energije po lokacijah v letu 2025

| 2025 MWh            | Ljubljana | Mengeš    | Skupaj NVS SLO |
|---------------------|-----------|-----------|----------------|
| Skupaj              | 64.483    | 104.470   | 168.953        |
| Delež v NVS SLO v % | + 38,17 % | + 61,83 % | + 100,00 %     |

Slika 2: Razdelitev porabe energije po lokacijah



3.1.4. Energetska učinkovitost

Posebno pozornost posvečamo povečevanju učinkovite rabe energije na podlagi zmanjševanja primarnih virov. V Novartisu kot glavne vire primarne energije uporabljamo:

- zemeljski plin,
- električno energijo,
- tehnično paro,
- toplotno energijo.

V letu 2025 je bilo izvedenih več projektov izboljšav energetske učinkovitosti, ki so generirali skupne energijske prihranke **5.717** MWh, od tega je bilo **4.573** MWh na lokaciji Ljubljana in **1.144** MWh na lokaciji Mengeš, pri čemer so posledično emisije CO<sub>2</sub> v ozračje zmanjšali za **529** ton. Skupni prihranek ocenjenih projektov predstavlja **3,3** % prihranka celotne letne porabe energije.

Kot dodaten vir energije se na lokaciji Mengeš uporabljajo tudi odpadna organska topila.

Tabela 10: Prikaz prihrankov energij in emisij toplogrednih plinov

| Indikator                                                          | Ljubljana | Mengeš | Skupaj NVS SLO | Delež v celoti NVS |
|--------------------------------------------------------------------|-----------|--------|----------------|--------------------|
| Prihranek iz energetskih projektov MWh                             | 4.573     | 1.144  | 5.717          | 3,27 %             |
| Znižanje TGP iz naslova energetskih projektov (t CO <sub>2</sub> ) | 445       | 84     | 529            | 2,51 %             |

3.1.5 Projekti in aktivnosti učinkovite rabe energije

Naše delovanje je naravnano tako, da stremimo k nenehnim izboljšavam in možnostim za optimalnejše delovanje, rabo virov in podobno. K nenehnim izboljšavam na tovrstnem področju nam je v veliko pomoč tudi aktivni energetski menedžment (AcEM). S tovrstnim pristopom odkrivamo tako manjše kot tudi večje priložnosti za izboljšanje delovanja energetskih in vodnih sistemov.

V fazi projektiranja novih projektov in ob zamenjavah starejše, izrabljene opreme se upošteva celosten vidik rabe energije, zato vgrajujemo energetsko učinkovitejšo opremo, kar prispeva k zmanjševanju porabe energentov.

Z aktivnim energetskim upravljanjem, uporabo informacijskih orodij in izkoriščanjem odpadne toplote se stalno izboljšuje preglednost nad sistemi ter identificirajo novi varčevalni potenciali.

Glavni projekti za izboljšanje energetske učinkovitosti in posledično zmanjšanje emisij CO<sub>2</sub> so bili v preteklem letu naslednji:

- Z izkoriščanjem odpadne toplote kondenzata za namene ogrevanja prostorov in klimatizacije smo v neproizvodnih objektih zmanjšali delež nabavljene toplotne energije pri dobavitelju.
- V nekaterih proizvodnih objektih smo izvedli zamenjavo kondenčnih lončkov z energetsko učinkovitejšimi, ki delujejo na Venturijevem principu, in s tem bistveno zmanjšali izgube tehnične pare.
- V proizvodnji zamenjujemo uporabo hlapnih organskih spojin z vodnimi, na podlagi česar ni potrebe po stalnem delovanju čistilne naprave za čiščenje odpadnega zraka, onesnaženega



s hlapnimi organskimi topili, in posledično se je znižala poraba zemeljskega plina.

- Na HVAC sistemih se je izvedlo več optimizacij:
  - zmanjšanje števila izmenjav zraka v proizvodnih prostorih,
  - izklapljanje HVAC sistemov, ko linije niso v obratovanju,
  - uvedba urnikov delovanja v neproizvodnih prostorih (popoldanski in vikend režim).
- Zamenjali smo zračni kompresor z novejšim, energetsko učinkovitejšim.
- Zamenjali smo notranjo razsvetljavo v inštalacijskih etažah proizvodnje in nekaterih neproizvodnih objektih z energetsko učinkovitejšo LED razsvetljavo.

Naša glavna usmeritev je, da do leta 2030 postanemo ogljično nevtravno podjetje, kar pa nameravamo doseči z najmanj naslednjimi projekti:

- Znižanjem porabe tehnične pare z zamenjavo sušilnih koles (razvlaževanje zraka) na HVAC sistemih, ki za regeneracijo uporabljajo tehnično paro. Nov sistem razvlaževanja zraka deluje na principu glikolnega hlajenja.
- Vgradnjo toplotnih črpalk za namene ogrevanja določenih objektov.
- Nenehnim izboljševanjem delovanja energetskih sistemov, kot so HVAC sistemi, hladilni sistemi, parni in toplotvodni sistemi, v okviru aktivnega energetskega upravljanja.
- Prenovo sistema ogrevanja na lokaciji Mengeš.

### 3.2 Uporaba materialov

V naši proizvodnji uporabljamo različne biološke, kemijske ali fizikalne postopke za proizvodnjo aktivnih farmacevtskih učinkovin oziroma končnih izdelkov, ki so na voljo bolnikom. Strmimo k učinkoviti rabi materialov.

Procese ves čas spremljamo in optimiziramo. V spodnji tabeli prikazujemo porabo surovin na letni osnovi, brez upoštevanja embalaže, energentov in vode.

Tabela 11: Letni masni pretok surovin, izražen v tonah

| Letni pretok surovin                                | 2022  | 2023  | 2024   | 2025* |
|-----------------------------------------------------|-------|-------|--------|-------|
| Ljubljana                                           | 4.347 | 2.397 | 6.744  | 2.641 |
| Mengeš                                              | 9.949 | 8.637 | 10.242 | 5.781 |
| Raba surovin na milijon čistega prihodka (t/mio. €) | /     | 17    | 25     | 9,5   |

\* Raba surovin se je zmanjšala, saj proizvodnja prehaja iz generičnih izdelkov na originatorske, ki imajo praviloma nižje volumne, poleg tega pa se je zaključila proizvodnja visokotonažnih proizvodov.

### 3.3 Učinkovita raba vode

Farmacevtska proizvodnja v primerjavi z nekaterimi drugimi industrijami ni vodno intenzivna dejavnost. Kljub temu pa je zanjo dostop do sveže vode dobre kakovosti izjemnega pomena. Osredotočeni smo na zagotavljanje vode v zadostnih količinah in brez presežkov. Naša odgovornost za vodne vire pomeni, da z zavezami pripomoremo k temu, da se voda učinkovito in varno uporablja v celotnem življenjskem ciklu zdravila. Njeno porabo dosledno načrtujemo, spremljamo in nadzorujemo. Z rednimi monitoringi količin spremljamo dobavo in porabo vode, z monitoringi količin in parametrov onesnaženosti pa odpadne vode.

Oskrbo s pitno vodo zagotavljamo iz javnega vodovodnega omrežja in lastnih vrtin. Vzpostavljen imamo nadzor pretokov in količin na ključnih odvzemnih mestih, kar nam omogoča, da vsako povečanje pitne vode takoj opazimo in raziščemo vzroke.

### 3.4 Učinkovitost rabe vode

Skrbi za izboljšanje učinkovitosti rabe vode, ki je ena od najpomembnejših naravnih dobrin, posvečamo veliko pozornosti. Porabo vodovodne vode smo kljub povečani intenziteti proizvodnje v letu 2025 ohranili na ravni iz predhodnega leta oziroma smo jo celo nekoliko zmanjšali, pri tem pa se je povečala poraba vodnjaške vode na lokaciji Mengeš zaradi povečane proizvodnje in tudi rekonstrukcije vodnih bazenov, kar je onemogočalo ponovno večkratno uporabo tehnološke vode.

Za optimizacijo porabe tehnološke in pitne vode v podjetju smo poskrbeli z naslednjimi ukrepi:

- z optimizacijo pretokov,
- s ponovno uporabo vode (RO, hladilni sistemi, kondenzat),
- z optimizacijo porabe vode v energetskih sistemih in sistemih za pripravo farmacevtskih voda,
- z aktivnim spremljanjem porabe – pravočasnim ukrepanjem in odpravljanjem puščanj,
- z ozaveščanjem zaposlenih o varčevanju z vodo.

Na lokaciji Mengeš načrtujemo prenovo sistema priprave kotlovske napajalne vode.

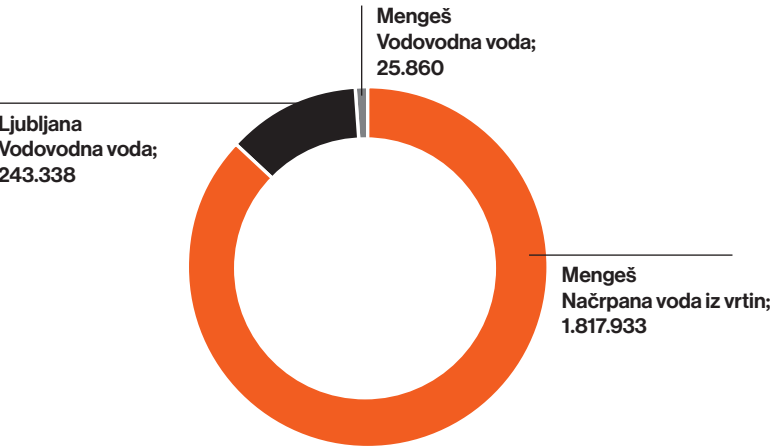
### 3.5 Poraba vode za posamezno lokacijo

Tabela 12: Poraba vode po virih, izražena v kubičnih metrih

| Leto                                                      | Ljubljana<br>- vodovodna voda | Mengeš<br>- vodovodna voda | Mengeš<br>- načrpana voda iz vrtin | Skupaj    |
|-----------------------------------------------------------|-------------------------------|----------------------------|------------------------------------|-----------|
| 2022                                                      | 231.398                       | 34.799                     | 1.156.623                          | 1.422.820 |
| 2023                                                      | 233.679                       | 25.327                     | 1.365.417                          | 1.624.423 |
| 2024                                                      | 252.753                       | 25.405                     | 1.458.711                          | 1.736.869 |
| 2025                                                      | 243.338                       | 25.860                     | 1.817.933                          | 2.087.131 |
| *Razlika v porabi vode v primerjavi s preteklim letom v % | -3,72 %                       | + 1,79 %                   | + 24,63 %                          | + 20,17 % |

\* Nekoliko manjša poraba pitne vode na ljubljanski lokaciji je posledica ukrepov na sistemih priprave mehčane vode  
\* Povečana poraba načrpane vode iz vrtin na lokaciji Mengeš je posledica rekonstrukcije vodnih bazenov v drugi polovici leta 2025, kar je onemogočalo ponovno, večkratno uporabo tehnološke vode

Slika 3: Razdelitev porabe vodnih virov v letu 2025 (m³)





3.6 Nastajanje odpadkov

Skupna količina nastalih odpadkov, povezanih z našo proizvodnjo, je v letu 2025 znašala 8.943 ton (32.817 ton vključno z gradbenimi odpadki). Glavnino odpadkov, povezanih z našo proizvodnjo, predstavljajo sicer nevarni odpadki, ki so odpadna topila in drugi nevarni trdni odpadki. Količina nevarnih odpadkov v Mengšu se je močno povišala zaradi oddelitve od podjetja Lek d. d., ki je do oddelitve v juliju 2023 prevzemalo nekatere odpadke, ter zagonov novih proizvodnih objektov in linij.

Skoraj vse nastale odpadke recikliramo preko naših pogodbenih pooblaščenih izvajalcev. V Novartisu ne odlagamo odpadkov, izjemoma le manjši delež mešanih komunalnih odpadkov, na katerega pa nimamo vpliva.

Z odpadki upravljamo v skladu s predpisano hierarhijo. Vzpostavljene imamo načrte gospodarjenja z odpadki, v katerih predpisujemo tehnične in organizacijske ukrepe za preprečevanje nastajanja odpadkov ter tudi zmanjšanje njihovega volumna in posledično prevozov odpadkov. Načrt gospodarjenja z odpadki redno posodabljam. V fazi načrtovanja novih projektov se oceni tudi, kolikšne količine dodatnih odpadkov bodo nastajale, ter,

v kolikor je možno, implementira ukrepe za zmanjšanje količin ali prostornine odpadkov. Zunanja akreditirana inštitucija nam izdeluje ocene odpadkov za tiste odpadke, ki jih pošiljamo na neposreden sežig/kompostiranje/v predelavo v bioplin/čezmejno premeščanje.

V letu 2025 je nastalo 23.874 ton gradbenih odpadkov. Količina tovrstnih odpadkov je bila bistveno nižja kot v letu 2024, saj je odvisna od števila in vrste investicij na naših lokacijah. V preteklem letu so bile gradnje večjih proizvodnih objektov v zaključnih fazah. Trend nastajanja odpadkov iz dejavnosti v zadnjih letih je pozitiven, predvsem na račun povečanja proizvodnih kapacitet in prenosa novih izdelkov na lokacije.

Prav tako se o odpadkih, prevzetih do oddelitve (julij 2023), ni poročalo kot o odpadkih, saj so bili odstranjeni znotraj podjetja. Po oddelitvi pa se o vsej tej količini odpadkov tudi poroča.

V letu 2025 smo na lokaciji Ljubljana vzpostavili nov zbirni center odpadkov iz proizvodnje, v katerem smo avtomatizirali transport odpadkov po valjčnih progah.

Tabela 14: Količina nastalih odpadkov po vrsti, izražena v tonah\*

| Leto | Ljubljana       |                   | Mengeš          |                   | Skupaj NVS SLO  |                   |
|------|-----------------|-------------------|-----------------|-------------------|-----------------|-------------------|
|      | Nevarni odpadki | Nenevarni odpadki | Nevarni odpadki | Nenevarni odpadki | Nevarni odpadki | Nenevarni odpadki |
| 2022 | 656             | 1.258             | 1.940           | 733               | 2.596           | 1.990             |
| 2023 | 440             | 1.404             | 2.196           | 892               | 2.636           | 2.296             |
| 2024 | 450             | 1.554             | 3.318           | 636               | 3.768           | 2.190             |
| 2025 | 944             | 1.601             | 4.624           | 1.774             | 5.568           | 3.375             |

\* Nevarni odpadki so se povečali predvsem zato, ker od oddelitve od podjetja Lek d. d. v juliju 2023 odpadkov nismo več vozili na sežig v Lendavo, kjer o njih niso poročali kot o odpadkih, temveč kot o emisijah snovi v zrak. Količine odpadkov so se povečale zaradi zagona novih objektov/linij.

3.7 Biotska raznovrstnost

Vse naše lokacije se nahajajo znotraj obstoječih industrijskih območij, kjer je vpliv na naravno okolje že v veliki meri preoblikovan. Kljub temu se zavedamo pomena ohranjanja biotske raznovrstnosti in si prizadevamo za odgovorno ravnanje z okoljem.

Naše delovanje je v celoti skladno z veljavno zakonodajo o varstvu okolja in izdanimi okoljevarstvenimi ter vodnimi dovoljenji. Redno izvajamo interne presoje s področja varstva okolja. V primerih, kjer je to mogoče in smiselno, uvajamo tudi zelene strehe in druge zelene infrastrukturne rešitve, ki prispevajo k izboljšanju mikroklima.

Tabela 13: Količina nastalih odpadkov, izražena v tonah\*

| Leto | Ljubljana | Mengeš | Skupaj NVS SLO | Nastajanje odpadkov na milijon čistega prihodka (t/k€) |
|------|-----------|--------|----------------|--------------------------------------------------------|
| 2022 | 1.914     | 2.672  | 4.586          | /                                                      |
| 2023 | 1.844     | 3.088  | 4.932          | 0,015                                                  |
| 2024 | 2.004     | 3.954  | 5.958          | 0,009                                                  |
| 2025 | 2.545     | 6.398  | 8.943          | 0,010                                                  |

\* Količine odpadkov so se povečale zaradi zagona novih objektov/linij. V Mengšu so se odpadki povečali predvsem zato, ker od oddelitve od podjetja Lek d. d. v juliju 2023 odpadkov nismo več vozili na sežig v Lendavo, kjer o njih niso poročali kot o odpadkih, temveč kot o emisijah snovi v zrak.

Tabela 15: Raba tal na naših lokacijah, izraženo v kvadratnih metrih

|                             | Ljubljana | Mengeš  |
|-----------------------------|-----------|---------|
| Celotna površina lokacije   | 144.717   | 177.107 |
| Vse zelene površine         | 22.235    | 54.513  |
| Zelene površine             | 17.908    | 54.227  |
| Zelene površine na objektih | 4.327     | 286     |





Uporabljamo luči, ki so usmerjene v tla, da svetloba ne uhaja v nebo. Na ta način minimalno svetlobno onesnažujemo okolje in ohranjamo temno nebo. S tem pristopom zmanjšujemo negativni vpliv na nočne živali, saj ne motimo njihovega naravnega ritma.

V skladu z zavezo Novartisa za doseganje cilja »Nature Positive« do leta 2030 je bila lokacija Ljubljana v letu 2025 izbrana kot ena izmed pilotnih lokacij za razvoj in uvedbo načrta za upravljanje biotske raznovrstnosti (Biodiversity Management Plan – BMP). Izbor lokacije je temeljil predvsem na podatku, ali je v bližini območij Natura 2000.

Namen načrta je sistematično prepoznati in obvladovati vplive dejavnosti na biotsko raznovrstnost ter hkrati opredeliti priložnosti za izboljšanje stanja narave na širšem vplivnem območju lokacije. Načrt vključuje oceno izhodiščnega stanja, identifikacijo okoljskih tveganj in vplivov, določitev ukrepov za njihovo zmanjševanje ter vzpostavitev sistema spremljanja in stalnega izboljševanja.

### 3.8 Emisije v zrak

Cilj družbe je, da do leta 2040 postane v celotni dobavni verigi ogljično nevtralna. Zmanjševanje emisij v zrak dosegamo z učinkovito rabo energentov in uporabo čistilnih naprav.

Ločeno spremljamo emisije toplogrednih plinov in preostale emisije. Za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov nadomeščamo energente z ogljično nevtralnimi. Za zmanjšanje preostalih emisij, kot so SOX in NOX, ki prispevajo k nastanku kislega dežja in emisij prahu ter hlapnih organskih snovi, uporabljamo visokoučinkovite čistilne naprave.

#### 3.8.1. Toplogredni plini

Na naših lokacijah nastajajo neposredne emisije CO<sub>2</sub> (TGP1) predvsem pri zgorevanju goriva, sosežigu/predelavi gorljivih organskih snovi, proizvodnih procesih (npr. fermentacija) in uporabi službenih avtomobilov.

V skupino virov neposrednih emisij CO<sub>2</sub> (TGP1) uvrščamo tudi nekatere druge pline, ki jih uporabljamo ali nastajajo v naših procesih, kot so:

- didušikov oksid (N<sub>2</sub>O) v ekvivalentih CO<sub>2</sub>,
- fluorirane ogljikovodike (hidrofluorogljiki – HFC) v ekvivalentih CO<sub>2</sub> in
- druge toplogredne pline (metan in druge) v ekvivalentih CO<sub>2</sub>.

CO<sub>2</sub> (TGP2) uvrščamo med vire posrednih toplogrednih plinov v primerih, ko nastaja kot ekvivalent dobavljeni toploti in pari na lokacijah, kjer poteka njuna proizvodnja.

Velik vpliv na količine emisij TGP1 ima predvsem uvajanje novih zahtevnih izdelkov, ki so energetsko bolj potratni in proizvedeni v manjših volumnih. Zato smo si za prednostno nalogo postavili omejevanje teh emisij. To dosegamo s sistematičnim energetskim

V okviru priprave načrta so bile prepoznane prednostne vsebine za nadaljnje ukrepanje, med drugim povečanje deleža zelenih površin, uporaba domorodnih rastlinskih vrst, odstranjevanje morebitnih invazivnih tujerodnih vrst. Poseben poudarek je namenjen tudi sodelovanju z lokalnimi deležniki in ozaveščanju zaposlenih o pomenu ohranjanja biotske raznovrstnosti.

Poleg tega bodo pridobljene izkušnje z razvojem pilotnega načrta podlaga za nadaljnjo implementacijo programa upravljanja biotske raznovrstnosti na drugih prioritetnih lokacijah Novartisa v Sloveniji in tudi širše.

Tako bomo v letu 2026 na lokaciji Ljubljana ozelenili nekatere strehe objektov in zasadili večje število dreves. Za lokacijo Mengeš pa bomo v letu 2026 izdelali načrt za upravljanje biotske raznovrstnosti.

upravljanjem, spremembami procesov, uvajanjem novih tehnoloških rešitev v fazi razvoja/prenosa izdelkov ter vgradnjo energetsko in okoljsko učinkovitih naprav.

V skladu z zakonodajo smo o emisijah zavezani poročati ministrstvu za okolje in prostor ter plačevati okoljsko dajatev.

Novartis pri oskrbi z energijo daje prednost energentom z nižjim ogljičnim odtisom in energiji iz obnovljivih virov.

Na lokaciji Ljubljana zagotavlja toplotno energijo in tehnološko paro zunanji dobavitelj Energetika Ljubljana. Dobavljena toplotna energija izvira v celoti iz obnovljivih virov energije (lesna biomasa – lesni sekanci), zato se obravnava kot energija brez neposrednih emisij toplogrednih plinov. Pri proizvodnji tehnološke pare znaša delež energije iz obnovljivih virov 12,43 %, pri čemer se kot obnovljiv vir uporablja lesna biomasa.

Novartis na lokacijah Ljubljana in Mengeš za oskrbo z električno energijo uveljavlja nakup električne energije iz obnovljivih virov, kar predstavlja 100-odstotno električno energijo brez emisij iz fosilnih virov v skladu s pogodbenimi jamstvi o izvoru električne energije.

Emisije fluoriranih ogljikovodikov so v tej izjavi izražene kot ekvivalent CO<sub>2</sub> in vključene v spodnje podatke.



### Emisijski faktoriji CO<sub>2</sub>

| tCO <sub>2</sub> /MWh | 2022    | 2023    | 2024    | 2025    |
|-----------------------|---------|---------|---------|---------|
| Elektrika*            | 0,266   | 0,22536 | 0,22536 | 0****   |
| Para**                | 0,221   | 0,2575  | 0,2168  | 0,2147  |
| Plin*                 | 0,18    | 0,18    | 0,18    | 0,18    |
| Toplota**             | 0       | 0       | 0       | 0       |
| Topila***             | 0,37152 | 0,37152 | 0,37152 | 0,37152 |

\* Vir podatka: HSE&ESIndicator Management Workbook (HSE & ES IMW) Version 22.1. July 2026 in Annex 4 – Unit Conversion Factors, Version: 2.1  
- **Zemeljski plin**; Razen če so navedeni emisijski faktorji pridobljeni iz DEFRA glede na uporabljeno plinsko gorivo.  
\*\***Para in toplota**; emisijski faktor, objavljen na spletni strani dobavitelja Energetika Ljubljana. Emisijski faktor za toploto za Novartis d. o. o. je nič (0).  
\*\*\* Emisijski faktor MOPE – značilne neto kalorične vrednosti, ki jih na letni ravni objavi MOPE.  
\*\*\*\* **Elektrika**; zaradi zakupa zelene električne energije (PPA) na nivoju korporacije Novartis se upošteva emisijski faktor za električno energijo CO<sub>2</sub> nič (0)

### Tabela 16: Emisije tCO<sub>2</sub> za lokacijo Ljubljana

| Emisije CO <sub>2</sub> (t) | 2022   | 2023   | 2024   | 2025* |
|-----------------------------|--------|--------|--------|-------|
| Elektrika                   | 6.511  | 5.693  | 6.321  | 0     |
| Para                        | 7.153  | 7.649  | 6.506  | 5.773 |
| Plin                        | 558    | 475    | 518    | 414   |
| Toplota                     | 0      | 0      | 0      | 0     |
| Skupaj ton                  | 14.223 | 13.817 | 13.345 | 6.187 |

\* Emisije toplogrednih plinov so se v letu 2025 prepolovile, saj smo pričeli z uporabo zelene električne energije.

### Tabela 17: Emisije tCO<sub>2</sub> za lokacijo Mengeš

| Emisije CO <sub>2</sub> (t) | 2022   | 2023   | 2024   | 2025*  |
|-----------------------------|--------|--------|--------|--------|
| Elektrika                   | 8.580  | 7.285  | 7.930  | 0      |
| Plin                        | 8.520  | 7.126  | 8.188  | 9.401  |
| Topila*                     | 3.160  | 5.233  | 4.737  | 4.935  |
| Skupaj ton                  | 20.260 | 19.644 | 20.855 | 14.336 |

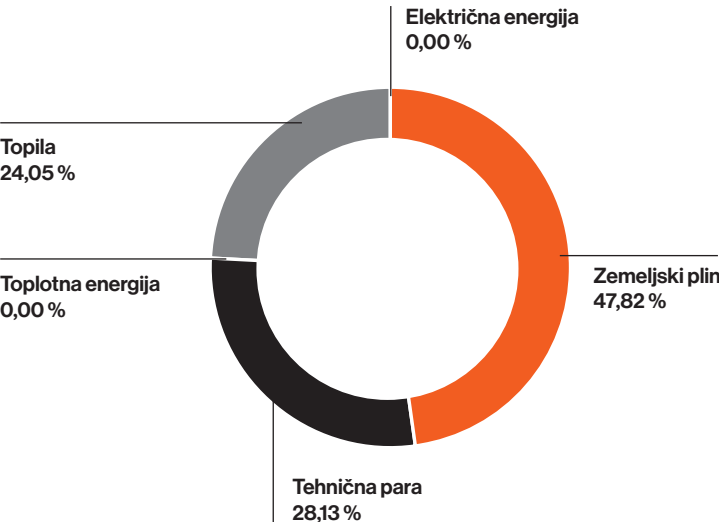
\* Emisije toplogrednih plinov so se v letu 2025 bistveno zmanjšale, saj smo pričeli z uporabo zelene električne energije.

### Tabela 18: Emisije tCO<sub>2</sub> po energentih v letu 2025 za Novartis

| Energenti CO <sub>2</sub> | Ljubljana | Mengeš | Skupaj NVS SLO | Delež v celoti NVS |
|---------------------------|-----------|--------|----------------|--------------------|
| Električna energija       | 0         | 0      | 0              | 0,00 %             |
| Zemeljski plin            | 414       | 9.401  | 9.814          | 47,82 %            |
| Tehnična para             | 5.773     | N/A    | 5.773          | 28,13 %            |
| Toplotna energija         | 0         | N/A    | 0              | 0,00 %             |
| Topila                    | N/A       | 4.935  | 4.935          | 24,05 %            |
| Skupaj                    | 6.187     | 14.336 | 20.523         | 100,00 %           |



Slika 4: Emisije tCO<sub>2</sub> iz energije



Slika 5: Porazdelitev CO<sub>2</sub> emisij drugih energentov

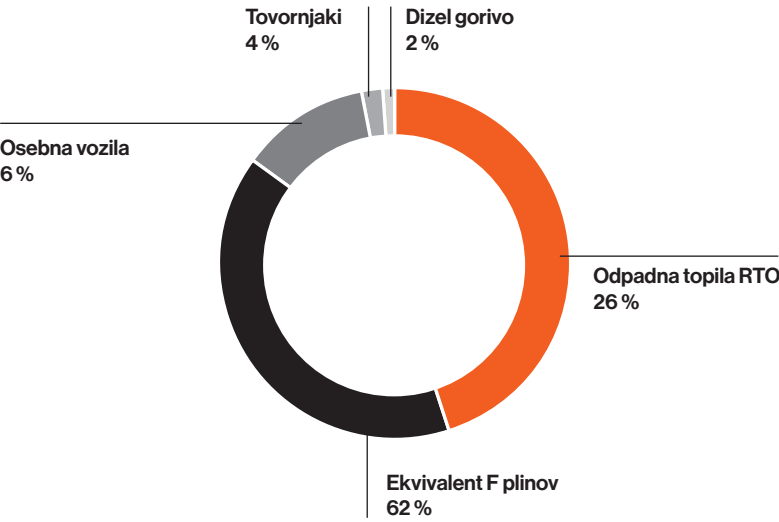


Tabela 19: Emisije tCO<sub>2</sub>e drugih energentov v letu 2025 za Novartis

| Ostalo tCO <sub>2</sub> e          | Ljubljana | Mengeš   | Skupaj NVS SLO | Delež v celoti NVS |
|------------------------------------|-----------|----------|----------------|--------------------|
| Osebna vozila*                     | –         | –        | 107,11         | 6 %                |
| Tovorna vozila**                   | 31,72     | 32,03    | 63,75          | 4 %                |
| Dizel gorivo – zasilno napajanje** | 27,59     | 2,50     | 30,09          | 2 %                |
| Odpadna topila RTO**               | 311,92    | 127,55   | 439,47         | 26 %               |
| Ekvivalent F plinov***             | 167,7     | 876,2    | 1.043,9        | 62 %               |
| Skupaj                             | 538,93    | 1.035,28 | 1.684,32       | 100 %              |

\* Novartis v Sloveniji je imel dne 31. 12. 2025 aktivnih 57 osebnih vozil. V skladu s svojimi zavezami za ogljično nevtralnost nadomeščamo vozila z notranjim zgorevanjem z električnimi vozili.

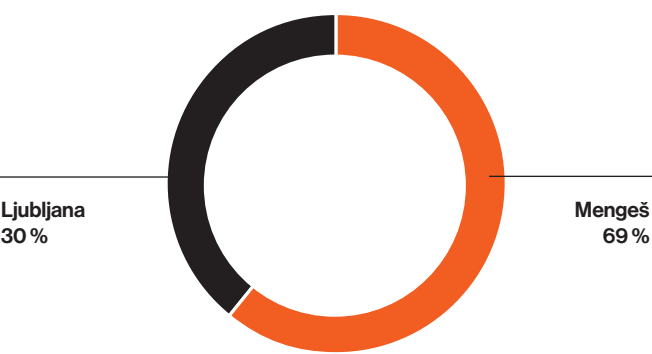
\* Preračun temelji na pogodbeni kilometrini in emisijski vrednosti vozila  
\*\* Emisijski faktor MOPE – značilne neto kalorične vrednosti, ki jih na letni ravni objavi MOPE, in letna poraba goriva/bilanca topil.  
\*\*\* Faktor za posamezen F-plin

Tabela 20: Skupne emisije CO<sub>2</sub> v letu 2025 za Novartis\*

| Tone CO <sub>2</sub> | Ljubljana | Mengeš | Skupaj NVS SLO |
|----------------------|-----------|--------|----------------|
| Skupaj               | 6.726     | 15.371 | 22.207         |
| Delež v %            | 30 %      | 69 %   | 100 %          |

\* Emisije iz osebnih avtomobilov so poročane samo za Novartis in ne po lokacijah.

Slika 6: Skupne emisije CO<sub>2</sub> po lokacijah





3.8.2 Emisije snovi v zrak (SO<sub>x</sub>, NO<sub>x</sub> ...)

Emisije snovi v zrak na obeh lokacijah spremljamo v skladu z veljavnimi okoljevarstvenimi dovoljenji v okviru občasnih obratovalnih monitoringov, na lokaciji Mengeš pa na določenem izpustu izvajamo tudi stalni monitoring emisij snovi v zrak. Pogostost izvajanja obratovalnega monitoringa je predpisana v okoljevarstvenih dovoljenjih, in sicer enkrat na 3 leta za večino izpustov, če je onesnaževalo prah, za preostale izpuste pa večinoma enkrat oziroma dvakrat letno. Rezultati monitoringov so skladni z mejnimi vrednostmi.

Na lokaciji Ljubljana predstavlja glavnino izpustov naprava za termično oksidacijo odpadnega zraka, ki deluje na zemeljski plin. Na napravi se čisti odpadni zrak, onesnažen s hlapnimi organskimi spojinami. Glavnino parametra prah pa predstavljajo viri iz procesa, v katerem se odpadni procesni zrak čisti na visokoučinkovitih filtrih HEPA oziroma vrečastih filtrih.

V Mengšu pa glavnino emisij predstavljajo dušikovi oksidi, ki nastajajo večinoma pri sosežigu odpadnih nehalogeniranih topil. Odpadni zrak, onesnažen s halogeniranimi organskimi

topili, učinkovito čistimo na kriokondenzaciji, ki s tekočim dušikom utekočini tovrstne hlape halogeniranih organskih topil, nastali kondenzat pa se odstrani kot odpadек. Odpadni zrak, onesnažen z nehalogeniranimi organskimi topili, se odvaja v napravo za termično oksidacijo.

Na obeh lokacijah opazamo trend upadanja emisij, kar je rezultat stalnih izboljšav tehnoloških procesov, učinkovitega vzdrževanja naprav in doslednega izvajanja okoljskih ukrepov. Emisije žveplovih in dušikovih oksidov na lokaciji Ljubljana so odvisne predvsem od števila ur obratovanja naprave za termično oksidacijo odpadnega zraka in so predvsem posledica zgorevanja zemeljskega plina.

Ker se na lokaciji Ljubljana bistveno zmanjšuje uporaba hlapnih organskih topil, je v začetku leta 2026 začela obratovati nova naprava za čiščenje odpadnega zraka – RTO, ki je energetsko učinkovitejša.

Tabela 21: Emisije snovi v zrak, izražene v tonah

| Leto | Ljubljana*      |                 |       | Mengeš          |                 |        | Skupaj NVS SLO* |                 |        |
|------|-----------------|-----------------|-------|-----------------|-----------------|--------|-----------------|-----------------|--------|
|      | SO <sub>x</sub> | NO <sub>x</sub> | Prah  | SO <sub>x</sub> | NO <sub>x</sub> | Prah   | SO <sub>x</sub> | NO <sub>x</sub> | Prah   |
| 2022 | 0,013           | 0,931           | 0,16  | 0               | 12              | 0,04   | 0,013           | 12,931          | 0,1949 |
| 2023 | 0,004           | 0,308           | 0,164 | 0               | 9,345           | 0,0162 | 0,004           | 9,653           | 0,1802 |
| 2024 | 0,768           | 3,340           | 0,150 | 0               | 9,211           | 0,0147 | 0,768           | 12,551          | 0,1647 |
| 2025 | 0,493           | 2,145           | 0,152 | 0               | 10,744          | 0,0174 | 0,493           | 12,889          | 0,1694 |

\* Emitirana količina je odvisna od obratovalnih ur naprav, ki so v letu 2025 obratovale manj časa, in rezultata meritev; prav tako na lokaciji nadomeščamo uporabo hlapnih organskih spojin z vodo, zaradi česar tudi naprava za termično oksidacijo odpadnega zraka obratuje manj.

3.9 Emisije v vode

V okviru naše dejavnosti lahko farmacevtske učinkovine prehajajo v odpadne vode, od koder se lahko preko komunalnih čistilnih naprav prenesejo v površinske vodne vire. V vodnem okolju nekatere učinkovine hitro razpadejo, medtem ko druge odstranjujejo mikroorganizmi z biološko razgradnjo. Oceno okoljskih tveganj izvajamo na podlagi eksperimentalnih in modeliranih podatkov, ki vključujejo fizikalno-kemijske lastnosti snovi, podatke o njihovi usodi in obnašanju v okolju ter podatke o ekotoksikoloških učinkih v vodnih ekosistemih. Ekotoksikološke podatke redno pregledujemo, jih strokovno ovrednotimo in na podlagi ugotovitev izvajamo ustrezne ukrepe za zmanjšanje okoljskih vplivov. V skladu s svojimi zavezami si bomo prizadevali, da s svojimi proizvodnimi obrati ne bomo vplivali na kakovost voda.

V letu 2026 bomo na lokaciji Ljubljana vzpostavili napravo za predobdelavo odpadnih tehnoloških voda, s čimer se bodo emitirane vrednosti bistveno znižale.

Odpadno tehnološko vodo odvajamo v javno kanalizacijo preko izravnalnih bazenov. Pred izpustom v javno kanalizacijo smo zavezani izvajanju občasnega obratovalnega monitoringa, in sicer šestkrat letno, na obeh lokacijah v skladu z okoljevarstvenim dovoljenjem. Rezultati monitoringa so skladni z mejnimi vrednostmi.

Odpadno padavinsko in hladilno vodo na lokaciji Mengeš odvajamo preko lovilca olj neposredno v površinsko vodo, na lokaciji Ljubljana pa v javno kanalizacijo.

Odpadno padavinsko vodo s streh objektov odvajamo v ponikovalnice, kadar koli je mogoče.

Tabela 22: Emitirane količine glavnih onesnaževal, izražene v tonah, po čiščenju na čistilnih napravah

| Leto | Ljubljana |     |      |      | Mengeš |      |     |     | Skupaj NVS SLO |      |      |     |
|------|-----------|-----|------|------|--------|------|-----|-----|----------------|------|------|-----|
|      | TSS       | KPK | N    | P    | TSS    | KPK  | N   | P   | TSS            | KPK  | N    | P   |
| 2022 | 10,4      | 1,3 | 0,75 | 0,3  | 2,2    | 25,8 | 1,7 | 0,9 | 12,6           | 27,1 | 2,5  | 1,2 |
| 2023 | 23,6      | 4,4 | 0,45 | 0,2  | 3,5    | 18   | 1,7 | 0,6 | 27,1           | 22,4 | 2,15 | 0,8 |
| 2024 | 11,7      | 3,4 | 0,67 | 0,2  | 2,9    | 24,5 | 1   | 1,4 | 14,6           | 27,9 | 1,67 | 1,6 |
| 2025 | 0,3       | 0,7 | 0,14 | 0,02 | 1,1    | 28,9 | 2,3 | 1,3 | 1,4            | 29,5 | 2,4  | 1,3 |

TSS - neraztopljene snovi  
KPK - kemijska potreba po kisiku  
N - celotni dušik  
P - celotni fosfor

Na lokaciji Ljubljana so emitirane količine bistveno nižje kot v preteklem letu, saj smo izvajali testiranja naprav za obdelavo odpadnih voda. Na lokaciji Mengeš pa so emitirane vrednosti nižje predvsem pri parametru neraztopljene snovi, in sicer zaradi delne spremembe portfelja in učinkovitejšega ločevanja odpadnih voda

3.10 Emisije hrupa v okolje

V Novartis u se zavedamo odgovornosti do okolja, zato posebno pozornost namenjamo tudi obvladovanju emisij hrupa. Z rednim vzdrževanjem opreme in vlaganji v sodobne naprave z učinkovito zvočno izolacijo skrbimo za to, da ravni hrupa ostajajo znotraj zakonsko dovoljenih mej – pogosto jih celo znižujemo. V poročevalskem obdobju nismo zaznali prekoračitve mejnih vrednosti hrupa na nobeni od naših lokacij. Obratovalni monitoring hrupa v okolje izvajamo na vsake 3 leta, pri čemer so bile zadnje meritve za lokacijo Ljubljana izvedene v letu 2025, na lokaciji Mengeš pa v letu 2024.

3.11 Varstvo tal

Največjo nevarnost za onesnaženje tal predstavljajo potencialna razlita nevarnih snovi na lokacijah. Prav tako lahko potencialno onesnaženje predstavljajo nekontrolirane, čezmejne emisije v okolje. V ta namen imamo vzpostavljene preventivne ukrepe, kot so lovilne jame, čistilne naprave in redni pregledi tesnosti rezervoarjev, kanalizacijskega sistema ter izvajamo preventivno vzdrževanje. V skladu z Novartisovimi notranjimi zahtevami zagotavljamo tudi okoljsko oceno naših lokacij, ki jo izvedejo zunanje strokovne službe. Zadnja takšna ocena je bila za naši lokaciji izdelana v letu 2024, pri čemer se izvaja vsaka 3 leta. Rezultati niso pokazali tveganj. Na lokaciji Mengeš pa smo zavezani tudi k izdelavi Izhodiščnega poročila.





## 4. Obvladovanje izrednih razmer

Za vsako lokacijo se izvajajo analize možnih izrednih dogodkov z uporabo prilagojenih metod ocenjevanja tveganj. V okviru teh analiz se ocenjuje vpliv potencialnih dogodkov in učinkovitost obstoječih nadzornih ukrepov. Na podlagi rezultatov se določijo dodatni ukrepi za zmanjšanje tveganja.

Pri ocenjevanju se upoštevajo različni viri tveganja, vključno z operativnimi procesi, poslovnimi aktivnostmi ter zunanjimi dejavniki, kot so vremenske razmere, varnostna vprašanja, dobavne verige in okolica.

Pregled tveganj se redno posodablja, pri čemer se upošteva aktualno stanje v organizaciji in širšem okolju. Poleg tega se za vsako lokacijo pripravi ocena ogroženosti, ki se obnavlja v določenih časovnih intervalih ali ob večjih spremembah, ki lahko vplivajo na stopnjo ogroženosti. Na podlagi te ocene se oblikuje tudi načrt ukrepov za zaščito in odzivanje.

Pri izbiri metod za ocenjevanje tveganj se upošteva njihova ustreznost glede na področje uporabe in usposobljenost oseb, ki sodelujejo v procesu.

Izdelujemo različne ocene tveganj, med katerimi so:

- zaznana tveganja lokacij (Risk Portfolio),
- oceno tveganja delovnih mest (Workplace Health Risk Assessment – WHRA),
- pri investicijskih projektih se uporablja metoda ocenjevanja tveganj Zürich Hazard Analysis (ZHA) ali metoda Hazard and Operability Study (HAZOP Study) v fazi načrtovanja projekta,
- objekte in proizvodne procese ocenjujemo z metodo Zürich Hazard Analysis (ZHA) ali s procesnimi ocenami tveganja (HAZOP in PRORA),
- pri uvedbi novih izdelkov in proizvodnih procesov se prav tako oceni tveganje preko PRORA ali drugih ocen tveganj.



V novembru 2025 smo na obeh lokacijah organizirali večje gasilske reševalne vaje, na katerih so sodelovale tako poklicne gasilske enote, ki delujejo na lokacijah, kot tudi Prostovoljno industrijsko gasilsko društvo Novartis. V Ljubljani je šlo za scenarij množične nesreče v razvojnem centru, na lokaciji Mengeš pa za več scenarijev, ki so vključevali požar, razlitek nevarnih snovi in podobno. Vaje so pokazale visoko pripravljenost tako notranjih ekip za odzivanje kot tudi Gasilske brigade Ljubljana, Centra za

zaščito in reševanje Domžale ter drugih prostovoljnih gasilskih društev, s katerimi sodelujemo. Z rednimi vajami, ki vključujejo tudi zunanje deležnike, se redno preventivno usposabljammo ter preverjamo sistem delovanja in odzivanja.

V poročevalskem obdobju nismo imeli izrednih dogodkov, ki bi vplivali na okolje.

## 5. Izjava okoljskega preveritelja



### Izjava okoljskega preveritelja o dejavnostih preverjanja in potrjevanja št. O-0015

**Slovenski institut za kakovost in meroslovje,**  
z registracijsko številko okoljskega preveritelja SI-V-0001,  
akreditirani za preverjano dejavnost organizacije (NACE 21.100, NACE 21.200),

izjavlja, da smo preverili, ali organizacija na lokacijah:

**Novartis d.o.o.**

Ljubljana, Verovškova 57; Mengeš, Kolodvorska 27  
Slovenija

z registracijsko številko SI-00012

izpolnjuje vse zahteve Uredbe (ES) št. 1221/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o prostovoljnem sodelovanju organizacij v Sistemu Skupnosti za okoljsko ravnanje in presojo (EMAS).

S podpisom tega dokumenta izjavljamo, da:

- sta bila preverjanje in potrjevanje izpeljana popolnoma v skladu z zahtevami Uredbe (ES) št. 1221/2009, Uredbe (ES) 2017/1505 in Uredbe (ES) 2018/2026;
- rezultati preverjanja potrjujejo, da ni dokaza o neskladnosti z veljavnimi zakonskimi zahtevami v zvezi z okoljem;
- podatki in informacije iz okoljske izjave »Okoljska izjava za leto 2025 Novartis d.o.o., Izdaja 2, julij 2026«, podajajo zanesljivo, verodostojno in pravilno sliko o vseh dejavnostih organizacije v obsegu, navedenem v okoljski izjavi

Ta dokument ni enakovreden registraciji EMAS. Registracijo EMAS lahko podeli le pristojni organ na podlagi Uredbe (ES) št. 1221/2009. Ta dokument se pri sporočanju javnosti ne uporablja samostojno.



Ljubljana 2026-07-21



Gregor Schoss:  
Direktor SIQ Ljubljana

SIQ Ljubljana, Mašera Spasičeva 10, SI-1000 Ljubljana, Slovenija,  
tel.: +386 1 4778 100 • fax: +386 1 4778 444 • e-mail: info@siq.si • <http://www.siq.si>



